

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3245/2015. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.329/2013/5. sorszámú ítélete, valamint a Kúria Pfv.VI.21.543/2014/6. sorszámú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője jogi képviselője útján 2015. július 16. napján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.329/2013/5. sorszámú ítélete, valamint a Kúria Pfv.VI.21.543/2014/6. sorszámú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az állami beruházó cég jogelődje (alperes) az épülő M7 autópálya nyomvonalának a kialakítása érdekében vételi ajánlatot tett jelen alkotmányjogi panasz indítványozójának (alapügy XXV. rendű felperese) a tulajdonában álló meghatározott ingatlanok megvételére. Az indítványozó az ajánlatot azzal fogadta el, hogy kérte az ingatlanok vételárának felemelését és további ingatlanok megvásárlását. Az adásvételi szerződés az indítványozó által megjelölt vételáron jött létre a vételi ajánlattal érintett ingatlanok, valamint az indítványozó által megjelölt további ingatlanok tekintetében. A szerződések aláírásával egyidejűleg az indítványozó feltétlen és visszavonhatatlan beleegyezését adta a Magyar Állam tulajdonjoga és az állami beruházó cég jogelődje kezelői joga ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzéséhez. A felek megállapodtak abban is, hogy az alperes a szerződés aláírásával az ingatlanokat birtokba veszi, de az eladót megilleti az azokon található termés betakarításának joga.

- [3] Az indítványozó keresetében elsődlegesen a szerződést támadta a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régí Ptk.) 210. § (1) bekezdésére hivatkozással, mert annak megkötésekor az ingatlanok valós forgalmi értéke tekintetében tévedésben volt, tévedését pedig az alperes okozta, illetve felismerhette. Kérte ezért az alperes értékkülönbözlet megfizetésére kötelezését. Másodlagosan a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással támadta meg a szerződést és kérte az értékaránytalanság kiküszöbölését. Harmadlagosan a régi Ptk. 339. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte az adásvételi szerződések megkötése folytán visszamaradt ingatlanok forgalmi értékének csökkenése miatt az értékcsökkenésből eredő kár megfizetését.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 2013. június 13. napján kelt 34.P.24.601/2006/62. sorszámú részítéletében megállapította, hogy a perbeli ingatlanokra megkötött adásvételi szerződések érvénytelenek, majd azokat a vételár meghatározása mellett érvényessé nyilvánította és az alperest a különbözlet megfizetésére kötelezte. A tévedésre alapított keresetet megalapozatlannak ítélte, mivel az indítványozó az adásvételi szerződés megkötése során érvényesíteni tudta az ingatlan forgalmi értékére vonatkozó elképzelését. A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján megalapozottnak találta ugyanakkor a feltűnő értékaránytalanságra vonatkozó igényt, miután elfogadta a megtámadás határidejének kezdeteként az ingatlanok tényleges birtokba adásának időpontját. A visszamaradt területek vonatkozásában is részben megalapozottnak találta a keresetet azzal az indokolással, hogy az alperes köteles az ingatlanok feldarabolásából eredő értékcsökkenésből adódó károkért helytállni.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla 2014. április 8. napján kelt 4.Pf.21.329/2013/5. sorszámú jogerős részítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését és az indítványozó keresetét teljes terjedelmében elutasította. A jogerős részítélet indokolása szerint a régi Ptk. 236. § (2) bekezdésének c) pontja szerinti megtámadási határidő a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően lejárt, mivel az a szerződés aláírásának napjától kezdődött. Ezért a feltűnő értékaránytalanságra alapított kereset érdemben nem volt vizsgálható. Az indítványozó kárigénye tekintetében a bíróság kifejtette, hogy a régi Ptk. 339. §-ának rendelkezései akkor alkalmazhatók, ha a régi Ptk. 318. § (1) bekezdés szerinti feltételek fennállnak. Az indítványozó azonban az alapügyben nem hivatkozott az alperes szerződésszegő magatartására.
- [6] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2015. április 28. napján kelt Pfv. VI.21.543/2014/6. sorszámú részítéletével hatályában fenntartotta a jogerős részítéletet. A Kúria ítélete indokolásában rámutatott, hogy a jogerős részítélet

helyesen hivatkozott arra, hogy a felek szolgáltatásának feltűnő értékaránytalansága esetén a megtámadásra nyitva álló határidő a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor kezdődik meg, amelyre a konkrét esetben a szerződés megkötésének napján került sor. Az elévülés – a felülvizsgálati kérelemmel szemben – csak akkor nyugszik, ha a jogosult menthető okból nem tudja a követelését teljesíteni, ez azonban a konkrét esetben nem állt fenn. Tekintettel arra, hogy az ingatlanok kialakítása és a vételár meghatározása a felek megállapodásán alapult, az indítványozó utóbb az alperes jogellenességére nem hivatkozhat, ezért a szerződésen kívüli károkozás szabályai nem voltak irányadók az ügyben.

- [7] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, V. cikk (2) bekezdését [helyesen V. cikk], XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó szerint a jogállamiság sérelmét az okozza, hogy a másodfokú bíróság a birtokbadaadás időpontját tekintette a megtámadási határidő kezdetének és annak ellenére állapította meg az elkészttséget, hogy az indítványozó a tudomásszerzést követő egy éven belül benyújtotta keresetét. A visszamaradó területek tekintetében pedig a joggyakorlattól történő előzmények nélküli eltérés sérti a jogbiztonság elvét, mivel a bíróság a több évtizedes bírói gyakorlattal szemben nem a régi Ptk. 339. §-át, hanem a régi Ptk. 318. §-át alkalmazta. Az Alaptörvény V. cikkének sérelmét abban látja, hogy a bíróság a tények ellenére nem állapított meg kártérítést. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikkének (tisztességes hatósági eljárás) sérelmét azzal indokolta, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 163. és 206. §-ában foglaltakat, mivel a becsatolt bizonyítékok megállapították a kár keletkezését, ezért a bíróságnak a Ptk. 339. § alapján kártérítésre kellett volna kötelezni az alperest. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme pedig az indítványozó szerint azért áll fenn, mert a bíróság csak részben feltárt tényállás alapján, nem okszerű következtetést vont le.
- [8] Az indítványozó – a hiánypótlási felhívást követően – 2015. október 5. napján kiegészítette indítványát. Ebben az Alaptörvény V. cikk (2) bekezdésének [helyesen V. cikk] sérelmét azzal indokolta, hogy a tulajdonjog elvonást megvalósító kisajátítást helyettesítő adásvétel közérdekűsége ugyan nem vitatható (az autópálya építés közérdekű cél), ezért az szükséges, de az értékgarancia hiánya miatt nem arányos. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében pedig arra hivatkozott, hogy a bíróság nem vette figyelembe a felek egyenlőtlen helyzetét (szerkesztésből adódó előny az állam javára, alkulehetőség

hiánya, állam szakembergárdával rendelkezik, tájékoztatás hiánya), figyelmen kívül hagyta a szakértő szakvéleményét, a régi Ptk. helyett az új Ptk.-t alkalmazta. Az indítványozó hivatkozott az eljárás ésszerűtlenül hosszú idejére is, figyelemmel a 2003 évben beadott kereseti kérelemre.

- [9] 2. Az Abtv. 56. § értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] 2.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban felperesként vett részt, így érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben egyértelműen megállapítható. Az Abtv. 27. §-a azonban nem csupán az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben való érintettséget követeli meg, hanem feltételezi az összefüggést az alapügy és az alkotmányjogi panasz eljárás között. Az alapügyben való érintettség az alkotmányjogi panasz eljárás szükséges, de nem elégséges feltétele. Az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, amely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét feltételezi. Ezért az alkotmányjogi panasz érdemben csak akkor bírálható el, ha az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állítja.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság és az annak lényegi részét képező jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Jelen alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére nem lehet alappal hivatkozni, mivel az önmagában nem veti fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét.
- [12] Az Alaptörvény V. cikke a tulajdon ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításának törvényben biztosított jogát garantálja alkotmányos szinten, amelynek sérelme a konkrét magánjogi jogvitában a felek közötti megállapodásra tekintettel fel sem merül.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog pedig a közigazgatási hatósági eljárás és nem a bírósági

felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés között így nincs összefüggés.

- [14] 2.2. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogra is azzal az indokolással, hogy a bíróság csak részben tárta fel a tényállást, nem vette figyelembe a felek egyenlőtlen helyzetét, figyelmen kívül hagyta a szakértő véleményét, a régi Ptk. helyett az új Ptk-ra hivatkozott, végső soron pedig kifogásolta az eljárás ésszerűtlenül hosszú idejét.
- [15] Tekintettel arra, hogy a kisajátítást helyettesítő szerződés részbeni érvénytelensége, valamint kártérítés megállapítása iránti peres eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és a Ptk. alapján való értékelése kizárólag az arra illetékes bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó a konkrét ügyben hivatkozott-e olyan eljárásjogi garanciák sérelmére, amelyek alapot adhatnak az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította: annak eldöntése, hogy a bíróság milyen bizonyítékokat vett figyelembe és azokat hogyan értékelte, a megállapított tényállást a Ptk. mely rendelkezése alapján ítélte meg, és ennek

következtében helyt adott-e a feltűnő értékaránytalanságra, valamint a kártérítés megállapítása iránti keresetnek, kizárólag anyagi jogi szabályokon alapul.

- [19] Az indítványozó hivatkozott ugyan a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog részét képező ésszerű idő követelményének sérelmére is, de az ésszerű időn belül való elbírálás kötelezettségének a sérelme nyilvánvalóan az elsőfokú bíróság ítéletével összefüggésben merülhetne fel, figyelemmel az indítványozó 2003. évben beadott kereseti kérelmére, hiszen a Fővárosi Törvényszék 34.P.24.601/2006/62. sorszámú részítélete 2013. június 13. napján kelt. Az indítványozó azonban értelemszerűen nem a számára kedvező elsőfokú ítéletet, hanem a Fővárosi Ítéltábla 2014. április 8. napján kelt 4.Pf.21.329/2013/5. sorszámú jogerős részítéletét, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2015. április 28. napján kelt Pfv.VI.21.543/2014/6. sorszámú részítéletét kifogásolta, amelyekkel összefüggésben az ésszerű idő követelményének sérelme nem merül fel. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [20] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. december 1.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2193/2015.

